

מוסר השכל

המיוחס לר' האי גאון

ושיר הקערה

לר' יהוסף האובי.

נדפסו מחדש, ונוספה ראשונה אנגרת האובי, עם הערות המסדר

משה שטיינשניידר.

בערלין שנת ה'תר"כ.

M U S A R H A S K E L

adscribed to R. HAI GAON

and

S H I R H A - K E A R A H

(To which for the first time is added the dedicatory Epistel)

by

JOS. EZOBI.

New Edition revised and enlarged with notes

by

M. STEINSCHNEIDER.

BERLIN,

A. Asher & Co.

1860.

הקדמת המסדר.

הנה לפניך שני ספרים קטני הכמות רב האיכות כוללים מוסר חכם לכל איש ומוסר אב לבנו ביום חתונתו מיוסדים על אדני תורתנו ודברי חכמינו ו"ל ומוסרי חכמים שונים, כבר הורכבו צמדים ויצאו ראשונה בעיר קושטנטינא שנת ב"ארץ (רצ"א) ואח"כ עם העתקה לטינית ע"י Mercerus בפאריס בשנות שי"ט ושכ"א, ואח"כ בווניציאה בשנת של"ה. אמנם הדפוסים האלה יקרים במציאות מאד, ואנחנו רק השגנו הספר העברי מדפוס פאריס וגם הוא חסר כראשו וכתוכו (עמוד ט"ו י"ו), ואף כי הדפוס הזה אינו נקי משגיאות המעתיק והמנקר והמדפיס, עם כל זה סדרו יפה לפי המשקל וע"י המשקל יודע לפעמים התיקון הראוי ויוכרו הטעויות. ויש לתמוה על חכם אחד מחכמי זמננו אשר הדפיס שיר מוסר השכל באחד מספריו בלשון אשכנז ע"פ העתקה חכם אחר אבל גור אומר שהשיר הזה בלתי נשקל ולא הכיר המשקל הפשוט הנקרא בערבי אלרג'ו (الرجز) וכן יקרא שיר מוסר השכל ושיר רפואת הגויה לאלחרזי בשם ארגוזה, והמשקל הזה (פעמים יחד ושתי חנועות ויחד ותנועה) נמצא ברב השירים הראשונים אשר נתחברו במשקלי הערביים ובתוכם פיוט שמע קולי המיוחס ג"כ לר' האי גאון, הוא אחרון הנאונים (נפטר בשנת תתצ"ח), ואם הוא חברו באמת הוא הראשון הנודע לנו בארצות המזרח אשר בנה בתו על יסוד זרים. אבל כבר הסתפקו המבקרים האחרונים כמחבר ספר מוסר השכל, ואין כאן המקום להאריך בבקורת כזאת והרוצה לעיין יותר יעיין בספרי הנזכרים למטה*.) — גם על שם ר' יהוסף בן חנן מחבר

*) Catalogus libr. hebr. in Biblioth. Bodleiana p.2161, Jewish Literature, London 1857 p.152, 336 note 39, 40. Catalogus Codd MSS. Bibl. Lugd. Bat. 1858 p.10, 113.

שיר הקערה (אשר היה בזמן הכרשי והרש"בא) נחלקו החוקרים אבל הסכימו שנקרא האזובי על שם עיר בדרומה של צרפת *).
יירי כאשר ראה הכחור המשכיל והנכון ר"ש בן הנדיב ר' **דוד ששון** הספר היקר כי נחמד הוא לאוהבי לשון הקודש ולשומרי תורה ומצוה כי ילכו שני מהברים יחדיו בלתי נועדו להורות לבני ישראל דרך ארץ חכמה ומוסר להכין לפחאים ערמה, ויאמר להפיצו ברכים ויצו להדפיסו בהגהה מדויקת למען ירוץ הקורא בו ויבינוהו כל עם הארץ. ואני המסדר הערכתי ס' מוסר השכל ע"י הדפוס הישן, הוא דפוס פאריס, עם הדפוס החדש הנ"ל, וכן הערכתי שיר הקערה ע"י הנוסחאות מב' דפוסים וכ"י כאשר הדפיסה חכם נצרי בתוך ספרו הגדול זה כמו ק"ל שנה **), ולא שלחתי יד להחליף הנוסחה לפי סברתי לכד רק הנקוד תקנתי לפעמים לפי המשקל, והוספתי סימן החרוזים לתועלת החכמים אשר ירצו לציין חרוז אחד בקיצור, גם בהערות כונתי להורות בקצור נמרץ הבנת מלות קשות או הבנת הענין בכלל ע"י ציון פסוק וכדומה. גם אמרתי להוסיף פה ראשונה אגרת המחבר לשיר הקערה אשר נדפסה לבדה בקובץ כרם חמד ח"ד וכמעט לא נודעה לאיש. כל זאת עשיתי להשלמת הספר למען לא יחסר כל בו. אמנם בדעתי שמהשכח הסופרים והמחברים הלוייה בהגהה הדפוס ובעבור שלא אבטח על עיני הנחלשות קראתי לאיש מהיר במלאכת ההגהה להיות לי לעזר ואקוה שחברי זה לא הוציא מידו דבר שאינו מתוקן, ואם בכל זה לפעמים יחסרו הנקודות לרוב דקותן ההכרח לא יגונה.

כתבתי פה בערלין בחדש אלול שנת תרי"ט.

משה שמיינשניידר.

*) Catal. libr. hebr. p.1458.

**) *Wolfius*, Biblioth. hebr. IV,1135.

מוסר השכל

אָמְרֵי	בְּנֵי רֵאשִׁית	יִרְאֵהָ הָאֵל	1
אָמְרֵי	וְשִׁמְעָה מִ-	לָכֶּה קוֹמָה	
תְּחִלָּה	עֲבוֹדָתְךָ	וְתוֹן עַל כָּל	2
תְּפִלָּה	אֱלֹהֶיךָ	בְּכָל עֵת אֵל	
שִׁחְרָךְ	לְהַשְׁכִּים כָּל	וְעֲלֶיךָ	3
חֲסוֹנְךָ	וְעֲלִיו מִ-	וְהוֹדוֹת לּוֹ	
מְחִלָּה	פְּנֵי הָאֵל	הִיָּה תָמִיד	4
יִמְלֵא	אֱלוֹתֶיךָ	וְאִזּוּ כָּל מִשְׁ-	
וְתוֹרָה	שִׁמּוֹר מִצְוָה	שִׁמּוֹר חֻקָּה	5
צְרוּרָה	תְּהִי נִפְשֶׁךָ	וְדַע כִּי בָם	
פְּלִילִים	אֲצִילִי עִם	וְהִתְרַע (* בִּ-	6
כְּסִילִים	וְאֵל תֵּט אֵל	דְּבַק בָּהֶם	
חֲכָמִים	נָךְ אֵל פִּי	תְּהִי נָא אֶזְ-	7
לְשָׁמַיִם (**)	אֲסוּף מֵהֶם	וְעֵינֶיךָ תִּ-	

(* מלשון אל החרע (משלי כב, כד).
 (** מלשון לשם (שמות כח, יט).

וְגוֹרָךְ	בְּכָל שְׁבֻתְךָ	וְקִנְיַא בָּם	8
חֲבֵרְךָ	תִּקְנֵא בִּי	בְּכִיסְךָ אֵל	
עֲשׂוּבִים	אֲכֹל וְרַעַה	בְּמַזְחַ פֶּת	9
נְדִיבִים	אֲגוֹרָה * מִ-	וְאֵל תִּשְׁאַל	
בְּסִבְרְךָ	וְהִטְמִין	בְּחַר מָוֶת	10
שְׂאֲרְךָ	לְבַקֵּשׁ מִ-	וְאֵל תִּלְךָ	
לְשֹׂאֵל	הִיָּה שֹׂאֵל	וְלָמָּה תִּי	11
בְּיַד אֵל	הֲלֹא הִבֵּל	שֹׂאֵל מֵאֵל	
נִמְלָה	וְהִבֵּט אֵל	וְאֵל תִּישָׁן	12
עֲצָלָה	לָךְ תִּהְיֶה	וְאֵל נָא רַגֵּי	
בְּיַרְח	אֲגוֹר יַרְח	וּבְקִיץ	13
וְקָרַח	יָמֵי חֶרֶף	אֲשֶׁר תֹּאכַל	
נִוְתָךְ	מְזוֹנָךְ מִ-	וְאִם לְדָרַשׁ	14
בְּרִיתְךָ	זְכוֹר אֶת בֵּית	תְּהִי יוֹצֵא	
מְזוֹנָה	בְּנוֹדָה אֵל	רְאֵה יוֹנָה	15
מְלוֹנָה	בְּיוֹמָה אֵל	תְּהִי שָׁבָה	
לְלַחֲמוֹ	נְדוּד נֶשֶׁר	וְאִם יִרְחִיק	16

(* אגרה כסף וכבר לחם (שמואל א' ב לג).)

מְקוֹמוֹ,	יִבְקֹשׁ לוֹ* (בְּעוֹד יוֹמוֹ	
וְהִקָּר** (שְׁמוֹר רְגְלֵי	וּמִבֵּית אָח	17
וְשָׁקֵר,	עָלֵי כֹּזֵב	וְסוֹר מִבֵּ-	
גְּדוֹלִים	בְּפִתְחֵי הַ-	וְאֵל תַּעֲמוֹד	18
אֲבָלִים,	לְמִשְׁמֹן מַ-	וְאֵל תִּתְאַו	
וְאִיּוֹם	לְיוֹם גּוֹרָא	וְאֵל תִּשְׁמַח	19
בְּעוֹד יוֹם,	יְבוֹאֶךָ	לְאָדָם פֶּן-	
וְתִכְחַר	לְיוֹם אִידוֹ	וְאֵל תִּדְרוֹשׁ	20
לְמַחֵר,	לָךְ יִהְיֶה	תִּתְדַע מַה-	
תִּקְלַל	פְּלִילִים** (אֱלֹהִים אִו	21
וּפְלַל,	פָּגַע בְּאֵל	וְלִשְׁלוֹמָם	
נְעוּרִים	אֶהוּב אֲשֶׁת	וְיָמֶיךָ	22
קְשׁוּרִים,	בְּלִבְךָ שִׁים	וְדוֹדֶיךָ	
תִּדְבַר	עִמִּיתְךָ אֵל	וְעַם אֲשֶׁת	23
וְחֵבֵר,	לְלִצִּים אָח	וְאֵל תִּהְיֶה	
רְחוּקָה	תְּהִי עֵינֶךָ	וּמְזֵרָה	24
חֲלִיקָה,	אֲמָרִים הַ-	וּנְכָרֶיךָ	

(* צ"ל ל-? — ** משלי כה יו. — ***) מלשון ואויבינו פלילים (דברים לב לא), שופטים.

וּפְחָדָךְ	בְּלִפְנֵי תֵן	וְאִימָהָךְ	25
בְּסוֹדְךָ (*),	וְאֵל תִּדְרַע	וְתוֹכַחְתְּךָ	
וּבְחִנּוּת	לְךָ בְּנִים	וְאִם תּוֹלִיד	26
בְּחִנּוּת,	סָרַם אָבִן	בְּכָל עֵרַת י-	
סִפְּרִים	בְּכָל-כּוֹחֶךָ	קָנָה לָהֶם	27
נְעוּרִים,	מִלְמַד מ-	וְשִׁים לָהֶם	
בְּחֻזְנְךָ	עֲנִיָּק לָרַב	וְהֶעֱנַק ת-	28
לְבִנְךָ,	וְשִׁתְּעֲנִיָּק	אֲשֶׁר תִּתֵּן	
תְּרוּמָם	רִנְךָ בְּהֵם	וְדַע כִּי ב-	29
שְׁלוּמָם,	יְהִי יַעֲקֹב	וְשָׁלוֹם לְךָ	
נְכוּנָה	הִיָּה בְּאֵמֶת	מִלֹּאכְתָּךְ ת-	30
אֲמוּנָה,	בְּצַדִּיק ו-	וּמֵאֲזִנְיָךְ	
וּמְרָמָם	יְהִי לָמָס	וְהוֹן חָמָס	31
וּמַעֲמָם,	בְּכָל-מִשְׁא (**)	וְתָם לָרִיק	
שְׁמוֹר לֹא	בְּךָ מוֹשֵׁל	וְאִם יִבְחַר	32
תִּגַּל לוֹ,	וְסוֹדוֹ אֵל	תִּכְזֹב בּוֹ	
נְתוֹ	וְיִרְחִיק מ-	וְאִם יֵצֵא	33

(* רצונו סוד הנוגע לאחרים.
 (** משרש נשא (usury), וגם יש לבארו בש"ן שמאלית.

בְּבֵיתוֹ ,	בְּאֵלוֹ הוּא	שְׁמוֹר בֵּיתוֹ	
וְנוֹפֵשׁ *)	יְמֵי גִשְׁם	בְּחַר שַׁבָּת	34
וּרְפֵשׁ ,	בְּטֵיט יָגוֹן	וְאֵל תָּבֵא	
דְּרָכִים	יְמֵי חוֹרֶף	וְאֵל תָּבֵא	35
מְלָכִים ,	יְמֵי צֵאת הַיָּם	בְּחַר לְצֵאת	
וְתֹאמַר	לְשֹׁטָן פֶּה	וְאֵל תִּפְתַּח	36
וַיֹּמַר ,	לֵךְ יִרְעַ	דְּבַר רָע פֶּן	
לְשׁוֹנְךָ	עָלֶי מוֹשֵׁל	וְלֹא תָרִים	37
עוֹנֶךָ ,	יְהִי פוֹקֵד	בְּקוֹלְךָ פֶּן	
בְּכוֹחֶךָ	עֲשׂוֹת חַיִּל	וּמִה־תִּינַע	38
יִנְיַחְךָ ,	יִצְוֶרְךָ הוּא	וְחִנּוּ אֶת־	
פְּעָמָיו	שְׁלוֹמְךָ כָּל־	לְשׁוֹאֵל עַל־	39
שְׁלוֹמָיו ,	תְּהִי מוֹצֵא	אָמוֹר שָׁלוֹם	
עֲבֹדְךָ	יְהִי לְךָ בִּי	וְאִם שָׁבִיר	40
וְלִידְךָ ,	בְּאֵלוֹ הוּא	חָשׁוֹב אוֹתוֹ	
לְאִט לֹ	לְעֲבֹדוֹתוֹ	וְאִם הִקְלַ	41
וּכְעָלוֹ ,	שְׁבִירוֹתוֹ	וְשָׁלֵם חֵישׁ	

(* מלשון וינפש .

בְּתָאִים	עֲזוּב דְרָךְ	שְׁמַע לִי וְ-	42
פְּלָאִים	חֲזוּה תְרַאֵה	בְּכָל-יּוֹם תְּ-	
וְחֻלְךְ	יִכְנֶה * דָּל	בְּנֹו סָכָל	43
וּמְלָךְ	יִכְנֶה שׁוֹר	וּבֶן-חֲכָם	
יְשׁוּמָם	וְנִשְׂאִים	וְאֵל גֵּאִים	44
יְרוּמָם	וְעֶפְר דָּל	וּמְאַשְׁפּוֹרַת	
רְצוּנָה	עֲשִׂיד פְּתוּ	וְגַם אִישׁ יְ-	45
בְּזוּנָה	וְחֻכְמַת דָּל	פְּעֻלָּתוֹ	
קְרַאֵה	אֲשֶׁר תִּכְתּוֹב	וּבְל-מִכְתָּב	46
חֲטֵאֵה	לָךְ אִישׁ בּוֹ	וְאֵל יִמְצֵא	
בְּרַחַה	וְהוֹד מְלָךְ	וּמְרִשׁוֹת **	47
נְכוּחַת	וּבִקֵּשׁ לָךְ	דְּרוֹשׁ צְדָק	
תְּבִיאֵה	שֶׁךְ תְּמִיד	בְּפִתְרָם גַּפְ-	48
תְּבִיאֵה	בְּפִתְרָם חַיֵּשׁ	וְאִם תֹּאכַל	
דְּאָנָה	נְכֹסִים אֲזוֹ	וְאִם תִּקְנֶה	49
וּפּוּגָה	וְלֹא נִחַת	תְּהִי קוֹנֵה	
אֲכִילָה	בְּלֹא שְׁלוּנָה	וְאִם תִּתְּאוּ	50

(* כרפות ישן: בנו חכם ישנה... וכן חכם ישנה! —
 (** פרקי אבות א י.)

בְּלוּלָהּ ,	הֶרְבָּה מִ-	וּמִזֹּכָה פֶּתַח
אֲנָשִׁים	סְחֹרָה בְּ-	וּמִזֹּכָה הַ-
יְשִׁישִׁים ,	חֲרִיף גַּם	וְשָׂרִים סוּ-
מִלְּאָכָה	לְבָנִיף	וְלִמָּד נָא
עֲרוּכָה ,	לְיוֹם מָחָר	תְּהִי לָהֶם
נְשִׁיכָה *)	וְלִשְׁנַיִם	וְלִיָּמִים
הַפְּכָה **) ,	וְלַעֲתִים	בְּצַפְעוֹנִים
בְּכָל-זֹאת	אֲשֶׁר יָדַע	וְאִיךָ יִישָׁן
רְגֻזוֹת ,	מִמְּלֵא רַב	וְכָל-מִבִּין
עָלָה אֵל	חֲבֵרָךְ מִ-	וְאִם יַעֲלֶה
וּמִשָּׁאֵל ,	בְּכָל דָּבָר	תִּמְנַא בּוֹ
חֲנוּנִים	כְּמוֹ רֵשׁ הַתִּי	תִּדְבַר לוֹ
לְפָנִים ,	אֲשֶׁר הָיָה	וְלֹא תִזְכּוֹר
נֶאֱוָהוּ	אֲחֵי רֵשׁ יִשְׂ-	וְדַע פִּי כָל-
עֲלוּהוּ ,	לְרֵאשִׁים יְ-	וְהַעֲשִׂיר
וּנְבָרָא	בְּזֶה נוֹצַר	וְעוֹלָם זֶה
וְעִבְרָה ,	וְעַת חֲרוֹן	וְעַת רְצוֹן

(* מלי כנחש ישך (משלי כג לא). — (** או הפוכה ?

וְהַצֵּל	גֹּאֲלֵ וּפְדֵה	עֲשֵׂה חֶסֶד	59
כְּמוֹ צֶל,	יְמוֹתֵינוּ	וְדַע כִּי כָל-	
בְּחֹשֶׁךְ	דְּלֵה יוֹשְׁבִים	וּמִבְּלֹא	60
בְּנִשְׁךְ,	תְּהִי נוֹתֵן	וּבְסִפְּךָ אֵל	
מִלֵּאכָרְךָ	עֲשֵׂה לְךָ אֶת-	וּטָרָם תֵּ-	61
בְּהַמְתָּךְ,	רַעַה נַפְשׁ	וְאֶת-צָרְךָ	
יְדַעְתּוּ	לְךָ דְבָר	וְאִם יִגְד	62
שְׁמַעְתּוּ,	כְּאֵלוֹ לֹא	רָצָה וּשְׁמַע	
וְחֵבֵר	בְּסוֹד רַע	וְאִם תִּדְע	63
וְקָבֵר,	נָה מְטָמוֹן	יְהִי לוֹ בְט-	
נְדִיבִים	עֲנוֹת שִׁיר בְּ-	וְאִם תֵּאָחֵב	64
כְּזֹבִים,	תְּהִי עוֹנָה	דַּעַה כִּי אֲזו	
בְּעֵין	עָךְ תִּמִּיד	שְׁמוֹר גָּא ר-	65
בְּאֵין,	חֲלוּת דוֹדֵיו	לְךָ פֶּן י-	
תְּהִי אִם	עָךְ רַבָּה	וּשְׁנֵאת ר-	66
מִשְׁנָאִים,	מָךְ אֵל סוֹד	יְהִי גֵד מ-	
זְרִיעָה	קְצִירִים תֵּ-	עֲרוֹךְ לִימֵי	67

וְלִימֵי הַ-	וְקוֹנִים הַ-	בְּמִטְעָה ,
וּבְעֶפְתָּה הַ-	תְּמוֹתָהּ בַּ-	מְגוֹרִים
לְךָ טוֹב מִ-	פְּנוֹת אֶל יַד	וּבִירִים ,
וְהִזְהַר	בְּמַת מִצְוָה	וְלוֹה
אֵלַי קָבַר	אֲבֵלִים גַּם	לְגוּה *),
שְׁמֹר תְּמִיד	חֲבֵרָךְ וְ-	עֲמִיתְךָ
וְאִז תִּיָּקַד	בְּנַפְשׁוֹ אֶ-	הַבְּתָךְ ,
חֲדַל לְךָ מִ-	מְתֵי רָשַׁע	לְחֲבֵרָה
וְאַל תִּשְׁתַּה	לְךָ יַיִן	לְשֹׁכְרָה ,
הִגֵּה תְּמִיד	בְּתוֹרַת אֵל	וּדְתוֹ
וְאִוָּה וְ-	חֲשׂוֹק לִישֵׁב	בְּבֵיתוֹ ,
וְאַל תִּחְמֹד	לְקַנְיָנִי	אֲנָשִׁים
וְאַל תִּבְזֶה	עַנְיֵי עַם	וְרָשִׁים ,
שְׁאֵל מֵאֵל	וְלֹא מִן הַ-	עֲשִׂירִים
וְתִיָּקַר נַפְ-	שֶׁךְ בֵּינֹת	זְכוּרִים **) ,
מְחֹל נָא לְ-	עֲמִיתְךָ חֲטָא	וְחֹבָה
וְשׁוֹבָה אֶל	תְּהִי תְּמִיד	מְשׁוֹבָה ,

(*) כמו לנויהם , לכיהם .

(**) בד"י זכורים (מלשון זיכוריות ??).

מְרִידָה	וְלֹא תִבְחַר	וְלֹא תִמְרוֹד	76
פְּרִידָה	יְמוּתֶיךָ	וְלֹא תֵאָהֵב	
יְדִידִים	וְטוֹב שָׁבַת	וּמֵה־נְעִים	77
מְרוּדִים	וְהָאֲחִים	מִחֻבְרִים	
עֲבָדִים	בְּנָשִׁים נִי	וְאֵל תִּבְטַח	78
בְּסוּדִים	אֲמֵן בָּהֶם	וְגַם אֵל תִּי	
בְּתֵאוֹת	לְנַעַר שֵׁן	וְאִם תִּחְשׁוֹף	79
וְעֲרוּת	חֲשׁוֹף לְךָ שֵׁת	מִצַּחֲקוֹ נִי	
וְחֲרָף	עֲזוֹב חֲמָה	עֲזוֹב אֶף נִי	80
בְּחֲרָף	בָּנִה לְךָ לֹא	וּבִקְוִיץ	
נִנְתָּךְ	שִׁבְעָה תוֹךְ	וְאֵל תֵּאָכַל לִי	81
דִּלְתָּךְ	אֵלֶיךָ עַל דֵּל	וְתִשְׁבַּח שֵׁי	
כְּאַחַד	בְּנֵי אָדָם	חֲשׁוֹב לְךָ כָּל־	82
כְּפַחַר	הֵיחָד תִּמְיֵד	וּמִמֶּנּוּ	
כְּבִנְךָ	חֲכִירְךָ לְךָ	וְשׁוֹת בֶּן	83
זִקְנֶיךָ	כְּאֵלוֹ הוּא	וְאָבִיהוּ	
שִׁבְנֶיךָ	תֵּאָחֵר מִי	וְחֶסֶד אֵל	84

וְאִינְךָ ,	יְהִי מִחֶר	לְמִחֶר פֶּן-	
אִמְנָה	בְּחֶר רַע	וּמְנוּעַר	85
וְעֹזָה ,	בְּכָל-רַגַע	אֲשֶׁר תִּמְצָא	
וְרָקִים	בְּסוּגֵי לֵב	וְאֵל תִּבְטַח	86
שְׂוָקִים ,	שְׁלוּמָךְ בִּ-	וְשׂוֹאֲלִים עַל	
כְּאוֹהֲבִים	בְּעֵת עֲשָׂרָךְ	וְיִרְאוּ	87
לְאוֹיְבִים (**)	בְּדִלּוֹתָךְ	וְיִהְפְּכוּ	
יְדִיהֶם (***)	לְאִישִׁים בֵּין	הָיָה עֶבֶד	88
בְּפִיהֶם ,	וְגַם תִּכְבֹּד	וְאִז תִּיקַר	
חִבְרוּ	קָלוֹן אִישׁ מִ-	וְאִם תִּשְׁמַע	89
אָמְרוּ	כְּאֵלוֹ לֹא	סְתוֹר עֲלֶיךָ	
וּבִינוּ	עָרָה בִּינְךָ	וְלוֹ חוּט שֶׁ-	90
וְאִינוּ ,	יְהִי נֶתֶק	שְׁמֹר נָא פֶן-	
לְצָרְכְּךָ	לְדַבֵּר בִּי (***)	וְאֵל תִּרְבֶּה	91
וְדַרְכְּךָ ,	הַלֶּכֶךָ	וְיִשָּׂר מִ-	
רַחֲב יָד	כְּפִים (°) גְּדוֹל	בְּנֵי אָדָם	92
וְתִמְעַד ,	תִּהְיֶה בָּא בּוֹ	שְׁמֹר נָא אֵל	

(* בד"י לאוהבים! — **) אפשר שכונחתי: לפניהם, וכן ענינו בערבי בין ידיה. — (***) כי אם. — (°) בד"י ביד!

93	וְאִם יִתְרַע	בְּאוֹיְבֶיךָ	יְדִידֶיךָ
	גֵּעַר בּוֹ אֵל	תְּבִיאָהוּ	בְּסוֹדְךָ
94	וְאֵל תֹּאכַל	עַדִּי תִתְּאוּ	וְתִרְעַב
	וְיִיטֵב מִ-	אֲכַלְךָ אֲזוּ	וַיַּעֲרֹב
95	וְאִם אֶת־שָׂבִי	עָךְ תִּמְלַךְ	מְאוּמָה
	אֲזוֹ תִיטֵב	לְעֵינֶיךָ	תְּנוּמָה
96	וְאֵל תִּכְאֹב	לְכָל־דָּבָר	וּמַעֲנָה
	וְאֵל תִּגִּיד	חֲלוּמֶיךָ	לְשׁוֹנָה
97	מִבְּקֶשׁ מִ-	מָה רִיב אֵל	תְּדִינֹו
	וּבָיִם אֵל	תְּהִי בָּא עֵת	שְׂאוּנוֹ
98	וְהִשְׁמֵר	לְךָ מְרוֹב	דְּבָרִים
	וְדַע כִּי כֵן	יִרְיֹבוּ	בְּזָרִים
99	וְאֵל תִּדְרֹךְ	בְּנֵי לֵילָה	יַחֲדָי
	וְאֵל תִּאֱמֹן	לְךָ אֵל כָּל־	יְהוּדֵי *
100	וְדַע כִּי בָם	מְתֵי עֶשֶׂק	וְסָרָה
	וּכְסֻדּוֹם מִ-	עֲשִׂיהֶם וְ-	עֲמוּרָה
101	לְשׁוֹנֶיךָ שׁוֹיִם	בְּמִיָּה נִי-	אֲסָרָה

(* ברפות חדש גרודי, ואין לו מוכן; הלא לתפארת הוא לנו שנרולי חכמינו לא נמנעו מלהזהיר מאנשים רשעים אם גם יהודים נקראו.

חבורה,	היה בין ה-	ובאלים
בְּחִבְלָךְ,	אָרִי אֲסוּר	102 ואל תרפה
אֲכַלְךָ,	תִּשְׁלַח ו-	ואם אותו
עֲמִיתְךָ,	אֵלַי אִשְׁת	103 ואל תבט
עֵינֶיךָ,	פְּנִימָה ר-	ושוימה גא
אֲנָשִׁים,	וְהִדַּר ל-	104 כבוד נשים
בְּאִישִׁים,	חָנָה עֵין	לְבַל תִּפְתֹּר-
לְעוֹרָה,	לְבַל תַּעַשׂ	105 ושתפות
סְחוֹרָה,	קְרוֹבֶיךָ	ולא עם כל
בְּנֶהָר	תְּהִי שׁוֹבֵן	106 ולעד אל
אֵלַי הָר,	פְּנֵי גִשְׁם	וסורה מ-
נְעִימָה,	תְּהִי קוֹצֵר	107 זרע טובה
שְׁלֵמָה,	תְּהִי מֵאֵל	ומשברתך
אֱלֹהִים	וַיִּשָּׂר עִם	108 היתה תמים
גְּבוּתִים *),	לָךְ מֵה ב-	ואל תדרוש
נְקֻבָּה	וְהָרַשׁ גַּם	109 ומשטה
מְרִיבָה,	עֲשֵׂה עִמָּם	שטה אל ת-

(* לפי מאמר בן סירא (חגיגה יג א) בגדול ממך אל הדרוש וכו' ואמרו ו"ל אין דורשין מה למעלה וכו'.

לְמַדְתֶּם	וְשָׁכַל לֹא	וְאִם הִקְמַה	110
בְּשִׁבְתֶּם,	פְּלִילֵי עִם	שָׁבָה אֶצֶל	
וְלִדְרוֹשׁ	לָךְ לְלִמּוֹד	וְאֵל תִּבּוֹשׁ	111
תְּהִי רֹאשׁ,	לְחֻכֶּם אֲזוֹ	תְּהִי זָנָב	
אֲמוּנָה	דְּרוֹךְ יִדְרָבִי	וְהִתְקַמַּה	112
תִּבּוּנָה,	וְסוֹר מֵרַע	וְיִרְאֵת אֵל	
וְדִין	פְּלִילֵי עִם	הַיְדֵה אֶצֶל	113
בְּקִנְיֹן,	קִנְהוּ לָךְ	וְשִׁתְּקַנְה	
בְּשָׂרִים	בְּחַר עֵדִים	וּבְמֵאדָּךְ *	114
דְּבָרִים,	אֲזוֹ מְרֹב	יִנְיַחוּךְ	
אֲבָלִים	וְלִבּוֹא אֵל	וּמִזֵּב לְצֹאֵת	115
וְגִילִים,	בְּבֵית מִשְׁתֵּה	לָךְ מִבּוֹא	
בְּלִבְךָ	לְשׁוֹנָא מַה	וְלֹא תִחְשׁוּף	116
תְּהִי בָךְ,	סְתוֹר אִם לֹא	וְשִׁנְאָתוֹ	
מִזּוֹרִים	וּבִקֵּר עֵרַת	תְּקוֹר חוֹלִים	117
וּמְרִים **)	לִבְבֵי אִישִׁים	וְדַבֵּר עַל	
בְּרָחָה	וּמִמְדוֹן	וְסוֹר מִדֵּין	118

(* במשא ומתן שלך. — **) מרי נפש? או ארונים?

וְשׁוֹחָה ,	עַלִי חוֹה בּוֹר	וְאֵל תַּעֲמֹד	
וְעַמִּים	אֲבוֹתֶיךָ	וּכְבֹּד אֶת	119
שְׁלוֹמָם ,	וְכָל־דּוֹרֶשׁ	קְרוֹבֶיךָ	
וּתְקַרֵב	בְּצֵל מַלְךְ	וְאִם תָּבֵא	120
וּתְקַרֵב ,	אֲרֵי תַעֲמֹד	דַּעַה כִּי עַל	
יִתְרָה	אֲנָשִׁים לָךְ	וְאִזּוּ יִרְאֵת	121
וְנוֹרָא ,	חֲדָךְ גָּדוֹל	וּלְכֵן פִּי-	
קְרַנְיֵי	תְהִי אוֹחוֹ	וְשׁוֹר עַז אֵל	122
רְצוֹנְיֵי ,	תְהִי תוֹמֶךָ	וְאַרְיֵה אֵל	
יִקְרָה	תְהִי מִבֵּן	וַיֵּשׁ בֵּת שֶׁ-	123
וּבְרָה ,	אֲבוֹתֶיךָ	וּמִזְבֵּחַ ל-	
יְהִי בָא	אֲשֶׁר מֵאֵל	וּכְל־דְּבָר	124
לְטוֹבָה ,	אָמֹר גַּם זֹאת	רְצֵה בּוֹ וְ-	
לְקַבֵּר	תֵּךְ תָּבִיא	וְטוֹב שֶׁב-	125
בְּגִבֹר *)	לְהִתְחַתֵּן	בְּתוֹלָה מִ-	
יִשְׂרָיִם	לָךְ בִּינֹרֶת	קִנְיַה דִּיכָה	126
וְצָרִים ,	נֹת חוֹמְרִים	וּסוֹרְדָה מִ-	

(* רצונו לפעמים טוב לקבור בכו בחולה מלהתחתן עם איש, אם הוא בלתי הגון. וא"א שתחסר מלה (כמחשבת ריל"ד) ע"פ המשקל.

וּסוּתָךְ	בְּמֵאֲכָלְךָ	הִיָּה קָרוֹב	127
עֲמִיתְךָ	וְלֹא תִחְמָזֵד	וְלֹא רָל	
וְדַעְתּוֹ	כְּפִי שְׂכָלוֹ	וְכַל-גֵּבֵר	128
מִלֵּאכָתוֹ	כְּפִי תְקוּן	וְכַל-חֹשֵׁב	
וְנֹאֳוָה	יִקְרָה הוּא	וְנִדְבַת לֵב	129
עֲנֻוָה	נִדְבַח הִי	וְאַחֹת ל־	
וְעִנְיָן	כְּמוֹ סֵדֶר	תְּהִי תָמִיד	130
וּמְנִין	בְּסוּד קָהָל	תִּפְלְתֶךָ	
שְׂבָחָה	נְכוּחָה עִם	הִיָּה עוֹשֶׂה	131
בְּרָחָה	בְּלִיעַל	וּמֵאֲנָשִׁי	
וְתַעַל	אֲרִי זָנֵב	הִיָּה נֶאֱלָל־	132
לְשׁוּעַל	תְּהִי הָרֹאשׁ	וְתִשָּׂה אִם	
אֲנָשִׁים	יִרְיִבֹן עִם	וְאִם אִישִׁים	133
יְקוֹשִׁים	וּסוּר מִפֶּחַ	לְכֹה מֵהֶם	
כְּנִפְשֶׁךָ	עַף תָּמִיד	אֲהוּב אֶת ר־	134
קְרוֹשֶׁךָ	פָּנַע בְּאֵל	וְלִשְׁלוֹמוֹ	
וְגוֹרָה	שְׁבוּעַת שְׂוֹא	וּסוּרָה מ־	135

וְנוֹרָא ,	בְּשֵׁם גְּדוֹל	לְהַשְׁבִּיעַ	
בְּסֶתֶר	לְאָדָם בּוֹר	וְאִם *) תִּכְרַה	136
וְהוֹתֵר ,	עֲמוּד בּוֹרָה	לְךָ פֶּן יִי	
וּמִשָּׂא	בְּכָל־מִתָּן	בְּחַר צָדֵק	137
וְהוֹסֶה ,	וְעַל מִסְבֵּן	וְחֹזֵן עַל דֵּל	
וְיוֹעֵץ	לְנַפְשְׁךָ שֵׁית	וּמוֹכִיחַ	138
עָלֵי עֵץ ,	עָלֵי קִיר אִו	וְלֹא תַעֲלֶה	
גְּדוֹלִים	תִּקְנֵא בְּ-	וְלַעֲד אֵל	139
פְּעֻלִים ,	לְךָ אִישׁ רַב	וְאֵל תַּחֲמוּד	
וְקוֹמָה	תִּנּוּמְתָךְ	וְעוֹרָה מִ-	140
עֲלוּמָה ,	לְהַבִּין פִּי-	קָרָא וְדַרוֹשׁ	
תְּבוּנָה	אֲשֶׁר אֵין לוֹ	וְכָל־גֵּבֵר	141
אֲמוּנָה ,	בְּהִמָּה בְּ-	הֵלֵא הוּא בְּ-	
בְּשׂוֹאֵל	יְמוֹתֶיךָ *)	וְאֵל תִּגְעֵר	142
בְּהוֹאֵל ,	לְהַעֲנִיקוֹ	וְרוֹצֵחַ נָא	
בְּלֵב טוֹב	מְעַט לָתֵת	וְדַע כִּי הִי	143
וְקַטְוֹב ,	זַעוּף פָּנִים	לְךָ טוֹב מִ-	

(* רצונו: אם תרצה לכתוב. — **) כל ימיד.

בְּכֹשֶׁר	אֲשֶׁר יִתֵּן	וּמְחֹסֶר	144
בְּעוֹשֶׁר	אֲשֶׁר יִתֵּן	מֵעַט טוֹב מ־	
תִּקְבֵּל	וְעוֹל מַלְכוּת	וּבוֹז גְּלוּת	145
וְסוֹבֵל	הִיָּה נוֹשֵׂא	וּמוֹסֵר אֵל	
נְמוּכָה	שָׁקָה תִּתְּיָרָה	וְתִמְיֵד נֶפֶס־	146
בְּרָכָה	אֲשֶׁר תֹּאכַל	וְתֵן עַל כָּל־	
בְּמוֹרָא	בְּמָקוֹם צָר	וְאֵל תֵּשֵׁב	147
וְגוֹרָה	חֶבֶת יָד לָךְ	לְאַרְצֵי ב־	
וְנָדָד	לְדָבָר סָף	וְאֵל תִּכְאַב	148
וּבְדָד	סְלוּל יַחֲיד	וְלֹא תִרְדּוּף	
תְּבוּנָה	אֲשֶׁר בּוֹ לֹא	וַיֵּשׁ דְּבָר	149
תְּאוּנָה	לָךְ בְּאִשֶׁר	יְהִי חַיֵּשׁ בָּא	
עֲלוּתוֹ	רֹאֵה טָרָם	וְהַנּוֹלָד	150
חֲרִיתוֹ	דַּעַה מָה אֶ־	בְּרֵאשִׁיתוֹ	
וְעִקְשׁ	אֲנוּשׁ לִבִּי *	וְסוֹרָה מ־	151
וּמוֹקֵשׁ	מִן מְכַשׁוֹל	וְהִסֵּר מ־	
תְּחִוָּה	דְּבַרְיוֹ אֵיךְ **	וּמִפִּי אִישׁ	152

(* רצונו איש לב ולב? — **) כאשר הם.

יְצוּהוּ ,	אֲנוּשׁ כַּאֲשֶׁר	וּמֵאֲמַר כָּל-
הַגִּיתוּן	לָךְ בְּדַבָּר	וְאֵל תֵּאֱמֵן ¹⁵³
רֵאִיתוּ ,	בְּעֵינֶיךָ	אֲכַל כִּי אִם
וְחָרַד	זְמַן יֵרָא	הָיָה מִן הַ- ¹⁵⁴
וּמוֹרַד ,	בְּאִישׁ בּוֹגֵד	וְאֵל תֵּאֱמֵן
גְּבוּלְךָ	בְּנֵה וּשְׁמוֹר	וְאִם תִּבְנֶה ¹⁵⁵
בְּשִׁלְךָ ,	לָךְ כִּי אִם	וְאֵל תִּבְנֶה
יִסְוֶדְךָ	לְשׁוֹת אֶת-	וְאִם תֵּאֱהָב ¹⁵⁶
בְּיָדְךָ ,	תְּהִי הוֹרֵם	בְּמָקוֹם שֶׁ-
כְּאֵלִים	עָלֶי דִּינְךָ	הָיָה עִם בִּ- ¹⁵⁷
תִּשְׁלַם ,	בְּפִיךָ אֵל	וְלָמוּ רַע
כְּדִינְךָ	תְּהִי נוֹשֵׂא	וְקוֹלְךָ אֵל ¹⁵⁸
חֲרוֹנְךָ ,	וְהִפֵּר אֶת-	חֲקוֹר דִּינְךָ
וְתִזְכֶּה	אֶמֶת תִּיקַר	וְדַבֵּר הַ- ¹⁵⁹
מִחֲבֶה ,	תְּהִי קָלוֹן	וְאִם אֵין
בְּחִיקְךָ	יְהִי סִפְרְךָ	בְּכָל-עוֹנֶה ¹⁶⁰
דְּבַקְךָ ,	יְהִי תָמִיד	וְהַשְׁכֵּל

קְשׁוּרָה	תְּשׁוּמָהוּ	וְאִם אָתָּה	161
מְזוּרָה	יְהִי לָךְ מִ-	לְמַרְפָּא הוּא	
פְּלִיאָה	וְאִם דַּעְתָּה	דַּעַה חֲבָמָה	162
רְפוּאָה	וּבֵין סְפָרֵי	דַּעַה חֲשַׁבּוֹן	
לְבָנָה	אֲזִי מוֹלַד	וְתַרְע לָךְ	163
בְּשָׁנָה	עָרִים שָׁנָה	וְעַת הַמּוֹד-	
זְרוּנִים	בָּךְ מְכַל-	שְׁמוֹר נָא ל-	164
לְבָנִים	בְּגִדֶיךָ	וְתִלְבַּשׂ אֶת-	
וְאִם אֵין	לָךְ שְׁלָם	וְאִם תִּלְוָה	165
הַמָּאן	מְגוּרִים אֵל	לָךְ מְוַרְבֵּי-	
וּמְחָר	לְרַעַף שׁוּב	וְאֵל תֵּאמַר	166
הַצַּחַר	לְתַתֵּן אֵל	וַיֵּשׁ עִמָּךְ	
וְאוֹסֵף	לְכָל חֲבָמָה	הֵיךְ קוֹבֵץ	167
וּכְסֵף	וְלֹא זָהָב	קָנָה בִּינָה	
מְזוּרָה	חֲלָתְךָ גַּם	וְשִׁקוּי מִ-	168
חֲבָרָה	לָךְ גַּם לִ-	אֲזִי תִמְצָא	
וּבוֹנֵן	בְּעֲלִיָּה	וְתַרְע אֶת-	169

תְּבוּנָה ,	בְּרוּיָה	אֲשׁוּרָה אֶז	
צְעִירִים ,	עֲבָדִים הִי	קָנָה מִן הִי	170
מְחִירִים ,	לְתֵת בָּהֶם	וְאֵל תְּדַבֵּר	
וְרוּדָה	פָּנֵי מוֹשֵׁל	וְהִרְחִק מִי	171
וְשֹׁדָה ,	לָהּ חָצֵר	וְאֵז תִּקְנָה	
בְּשֹׁפָר	עֲשֵׂה תַחֲשׁוּב	שְׁלוּשָׁה ת־	172
וְסֹפָר ,	קְנֹרֵי רַע	קְנֹרֵי שְׁדָה	
וְשָׁנִים	שִׁבְעַת יָמִים	וְאִם תִּהְיֶה	173
יְגֻנִים ,	שִׁבְעַת צִירֵי	תִּהְיֶה אֲבֵן	
בְּשָׁנָיו	יְהוֹסִיף אֵל	יֵאוּ אִישׁ ש־	174
עֹנָיו ,	עֹנֹתָ עַל	וְהוּא יוֹסִיף	
בְּתַבֵּל	אֲשֶׁר יִהְיֶה	וּמִדֵּי-יִזְעִיר	175
בְּהַבֵּל ,	בְּעָמַל גַּם	וְחֵיוֹתוֹ	
לְפַלֵּל	אֲנֹשׁ כִּי אִם	וְלֹא נִבְרָא	176
לְחַלֵּל ,	שְׁמוֹ כָּל-יּוֹם	לְבוֹרָאוֹ גַּם	
יִשְׂרָיִם	וּמִשְׁפָּטִים	שְׁמוֹר חֻקִּים	177
אַחֲרָיִם ,	כְּמוֹ תִדִּין	וְדוֹן נַפְשָׁךְ	

חַכְמִים	לְדַבְרֵי דַי	שְׁמַע תָּמִיד	178
עֲלָמִים,	אֲנָשִׁים נָ-	וְסוּרָה מִ-	
וְחֻקָּה	שְׁמוֹר תּוֹרָה	וְסוּף דְּבַר	179
צְדָקָה	לָהּ מֵאֵל	אֲזִי תִהְיֶה	

סליק

אלה דברי השירה שירת המוסר

צרי לנפש, ומרפא לבשר, בתי הנפש והלחשים, בתיה
 מאה ושלושים, בתים כל טוב מלאים, לתת לנער דעת
 וערמה לפתאים, להלכישם מחלצות והסיר הבגדים
 הצואים, ואם שיריה כפז לא מסולאים, נקרא שמה קערת
 כסף קרבן הנשיאים, יען שבה נמצאים טורי שיר שקולי
 במספר במשקל, חברה בפרפי"נייאנו היקרה החכם המשורר
 רבי יוסף האז"ובי עליו השלום ויתנה שלוחים אל בנו
 חמודו הנער שמואל ביום חתונתו וכיום שמחת לבו להורות
 רעיוניו לאמר זה הדרך לכה* כו

וזה מפתח שפתיו

(* בדפוסים ישנים: לכו.

עוֹפֵר	פֶּאֶר נַפְשִׁי	וּמַהֲלֵלָהּ
עוֹפֵל	יְדִידוֹתַי	וּמַגְדֵּלָהּ,
(ב) שָׁלוֹם	לְךָ שָׁלוֹם	צְבִי חֲשָׁקִי
בְּרִצּוֹן	יְחִידָתִי	וּמִשְׁאַלָּהּ,
(ג) שְׂרָתִי	לְךָ שִׁירָה	קָחָה מְנַחָה
אֶל נֶפֶד	שֶׁךְ הוֹבֵאת	לְהַשְׁכִּילָהּ,
(ד) שִׁירָה	בְּכֶתֶם לֹא	מִסְלָאָה
אֶף בִּי	לְכֶסֶף אֵין	לְהַמְשִׁילָהּ,
(ה) אֶף בְּךָ	עֵרַת כֶּסֶף	קָרְאתִיהָ
בִּי סֶךְ* (ז)	זְמִירָה	כְּמִשְׁקָלָהּ:

(ו) בְּנֵי קַח מִיהוֹסֶף	לְךָ קַעֲרַת כֶּסֶף
בְּצוֹף אֶמְרֵי כוֹסֶף	לְשֵׁי הוֹבְלָתִיהָ,
(ז) שְׂפָתָהּ סְפִירִים	מִפִּיקָה עִם דָּרִים**
נְגִידֵי מוֹסְרִים	אֲשֶׁר מְלֹאתִיהָ,
(ח) רִצָּה אֶמְרֵי נוֹפֶךְ	אֲשֶׁר פִּיהָ שׁוֹפֵךְ
וְאֵל תְּהִיָּה הוֹפֵךְ	קַעֲרָה עַל פִּיהָ:

(* מספר השירים. — (** פנינים (כמו בערבי ט) אסתר א.ו.)

אחרי כן פתח את פיו כניב שפה ברורה וידבר
את דברי השירה

תְּשׁוּרָה	וְקַח בַּיּוֹם *	בְּנֵי שׁוּרָה	1
קְשׁוּרָה	בְּךָ נִפְשׁוּ	וְשֵׁי מָאֵב	
לְהִישִׁיר	לְיִסְרֶךָ	תְּשׁוּרַת שִׁיר	2
נְעָרָה	וּבְךָ תִּחַרַּת	נְתִיבְךָ בָּם	
וּמִי זֶה	לְזַאת אֲזַרְךָ	אֲנִי הֲזַרְךָ	3
יִשְׂרָה	לְבֵן דָּרְךָ	בְּאֵב יוֹרָה	
לְמַלִּי	וְאֵל תְּבוּז	שָׁמַע אֵלַי	4
וְצָרָה	מִצָּאֲנִי	וְאִם יִגּוֹן	
אֲרֻזִים	אֲבַל מְלִי	שְׁמִי אֲזוּב	5
תְּמָרָה	בְּסִנְסִנִּי	וּמֵאֲמָרִי	
בְּשׁוּעַל	וּמִתְרָאָה	אֲרֵי הַלֵּב	6
נְבוּרָה	זְרוּעַ עִם	וְלִי בְּשִׁיר	
עֲקִיצָה	בְּפִי וּבְכַפִּי	לְדוּדֵי צוּף	7
דְּבוּרָה	עַדִּי קִמְתִּי	לְמַרְגִּיזֵי	

(* היום ?)

וַיִּרְאֵב	לָךְ יִתְאַב	שָׁמַע אֶל אָב	8
מְצִירָה,	פְּרִידָתְךָ	וַנִּפְשׁוּ עַל	
וּבִינֵי	בְּנֵי בִינָךְ	פְּרוּדָה נִגְזָר	9
תְּמוּרָה,	מְקוֹם פָּנֵי	דְּבָרֵי קֹחַ	
חַמּוּדוֹת	לָךְ שְׁלַחַן	הַכִּינּוֹתַי	10
לְבִירָה,	זְנִי * מוֹסָר	וּבּוֹ מִכָּל	
רִנָּנִים	עֶרְתַּת בְּסֶפֶךְ	וְעָלְיוֹ קַד־	11
קַעֲרָה,	בְּמִשְׁקַל הַ-	וּמִסְפָּרָם	
נְשִׂאִים	עֶרְתַּת קַרְבָּן	בְּמִשְׁקַל קַד־	12
לְמוֹרָא,	לְהוֹבִיל שֵׁי	בְּהַתְנַדֵּב	
לְתַגְמוּל	לְטוֹב לָךְ לֹא	אֶלמִדָּךְ	13
חַגּוּרָה,	חַלְיִצוֹרַת יָד	שֹׁכֵר בְּסֶפֶךְ	
וּבִזָּה	עֲשֵׂה חֵיל	קִנְיָה נֶשֶׁם יָד	14
יְקָרָה,	וּמִשְׁבְּרָתְךָ	גְּמוּלֵי רָב	
זִמְנָךְ	בְּנֶשֶׁם הָרֵב	הֲלֹא שְׁמֶךְ	15
חַבִּירָה,	אֲרֵי שֶׁב־	שְׁמוּאֵל הַ-	
כְּדַרְכּוֹ	יְהִי דְרָבְךָ	שְׁמֶךְ בְּנֶשְׁמוֹ	16

(* מיני (רניאל נה) .

וַיִּשְׁרַח·	בְּתוֹם לִבְךָ	דְּמָה אֵלָיו	
בְּכָל-לֵב	וּבוֹ תִדְבֵק	יִרְא הָאֵל	17
וְנוֹרָא,	אֱלֹהִים חַי	וְדַע כִּי הוּא	
וְאַחֲרוֹן	וְהוּא רֵאשׁוֹן	וְהוּא אֶחָד	18
וְנִבְרָא,	אֲשֶׁר נֹצֵר	וְעֵלַת * כָּל-	
שְׂכָלִים	עֲשָׂרָה הֵם	וְנִפְרָדִים	19
עֲשָׂרָה,	לְמַעַלָּה מִ-	וְהַכְּבוֹד	
מְקוֹמוֹ	וְאֵין הַכֹּל	מְקוֹם הַכֹּל	20
וּבִיָּרָה,	יְכִילָהוּ	וְאֵיךְ מְעוֹן	
וְתַבֵּל	יְכִילוּהוּ	שְׂחָקִים לֹא	21
לְדִירָה,	בְּעִיר שָׁלֵם	וְאִם בָּחַר	
וְלוֹ אֹזֶת	בְּאֵין נָשִׁים	אֲרוֹן עוֹלָם	22
מְנוֹרָה,	וּמַעֲשֵׂה הַ-	דְּבַר שְׁלֶחַן	
בְּרָאוּ	בְּנִשְׂשָׂה אָז	וְעוֹלָמוֹ	23
אֲמִירָה,	בְּיַד אֵךְ בִּ-	בְּרָאוּ לֹא	
מְסָרוּ	בְּיַד טָבַע	יִצְרוּ אֵךְ	24
יִצִּירָה,	הַנָּאִי מֵעֵרַת	אֲבָל הַתְּנָה	

(* סבח (ומלח עלה בזה הענין נשאלה מלשון הערכי).

		25
כַּחֲפָצוֹ	הַיּוֹת נְהַפְךָ	תִּנְאֵי הַתְּנָה
וּמְרָה,	עָבוֹר פִּיהוּ	וּמִי הוּא יִי
וְדָתוֹ	עָבוֹר פִּיהוּ	26 בְּנֵי אֵל תִּי
שְׁמִירָה,	זְכִירָה עִם	זְכוֹר תָּמִיד
וּמוֹסָר	בְּנֵי חֲכָמָה	27 רְרוּף אַחַר
וּמְשָׁרָה,	בְּחֻבְרָתָם	יָקָר תַּשְׁיֵג
הֵלֵא טוֹב	כְּסִיל תַּעֲזוֹב	28 וְחֻבְרַת הִי
מְאוּרָה (*),	צְבוּעִים בִּי	עֲמֻדָּךְ עִם
צְבוּעִים (**)	בְּנֵי מִן הִי	29 וְהִזְהֵר
עֲתָרָה,	נְשִׁיקָה נִי	נְשִׁיקָתָם
יְסִיתָךְ	וְשִׁיחָם אֵל	30 וְרוֹב לְקָחָם
מְרִירָה,	וְלִבּוֹתָם	שִׁפְתָם צוּף
עֲלָמִים	בְּחַר לָךְ לֹא	31 מְלֵא יָמִים
סְתִירָה,	וּבְנֵינָם	עֲצָתָם רַע
סְפָרִים	כְּרִים לֹא פִי	32 בְּחַר פִּי סוֹי
בְּסִפְרָא,	וְאֵל תִּבְטַח	עֲשֵׂה לָךְ רַב
יְקָרִים	מֵאֵת פְּנִים	33 בְּפִי חֲכָם

(* ישעיהו יא ה. — (** כח הפרושים, חנפים.)

וְהִסְפִּיר	לְבַד אַחַד	בְּצוּרָה ,
34 קָנָה חֲכָמָה	קָנָה בִּינָה	יְדִידִי
וְאֵל פִּתְיֹר	לְנִפְשָׁךְ הִי-	מְבִירָה ,
35 וּמַחְכְּמָה	יוֹנִית *) סוֹב	נְטָה לָךְ
וְאֵל תְּקַרֵּב	לָךְ אֲמַרִּין	גְּזִירָא (**)
36 נְטָה מֵעַל	כְּרַמִּיהָ	הָכִי מִן
סְרוּם גִּפְנָם	וּמִשְׁדָּמוֹת	עֲמוּזָה ,
37 תְּבִיאֵךְ	בְּנֵי לִידֵי	מְבוּכָה
וּכְמַעַט אִו-	מָרָה לִידֵי	בְּפִירָה ,
38 עֶסוֹק פְּעַם	בְּדָקְדוּק אִו	בְּפֶסוּק
אַבְל רוֹב עֶס-	קָךְ נְשִׁית בִּי-	גְמָרָא ,
39 לְדַעָה סוֹד	יִסוֹד אֲסוֹר	וְהִתַּר
וְהִבְדִּיל בֵּין	פְּסוּלָה לִי-	כְשֶׁרָה ,
40 וּבֵן טָמֵא	וּבֵין טָהוֹר	לְהַבְדִּיל
וְדִין שׁוֹר בּוֹר	וּמִבְעָה עִם	בְּעֶרְהָ (***)
41 תְּנָה לֵב בָּהּ	הָכִי לֹא דִי	שְׂאֵת קוֹל

(* על ענין חכמה יונית הנאסרת כבר בחלמוד יש דעות שונות
 עיין ספר Jewish Literature, London 1857 p.282 — (** נזירא
 סחור סחור לכרמא לא תקרב (שבת יג). — (***) מסכת בבא
 קמא פרק א' ארבעה אבות נזיקין .

וְחַכּוֹת עַל	לְחַיִּיךָ	אֲמוֹרָה,
וְרַב אֲלֶפֶס* 42	הַדָּר שְׁכָלוֹ	תַּחֲפֵשׁ
וְיָמֵי הַרְבִּיץ	בְּמוֹתוֹ דָּת	וְתוֹרָה,
רַעֲבֵי דָת 43	אֲוִי לְחַמוֹ	בְּלַחְמוֹ
וְלוֹלֵי בָא	בְּכָר פְּלָתָה	תַּרְרָה**)
וּמִשָּׁה***) אֶ- 44	תַּרְוֵי אִישׁ הָ	אֱלֹהִים
לְסַפְּרֵי	סַפְּרֵי אֵין	סַפִּירָה,
סַפְּרֵי יִ- 45	קְרוּ מִפּוֹ	וּמַהֵם
שֹׁפֵת עֵבֶר	וַיֵּשׁ בְּלִשׁוֹן	קְטוֹרָה°)
קְטוֹרָה שִׁים 46	בְּאַפֶּךָ	דְּבָרֵי
הֵלֵא יוֹרוֹ	לְאִישׁ הַרְךָ	יִשְׂרָה,
בְּהִלְכוֹתָיו 47	תִּנְהַלְךָ מִ-	הַלְכִים
וּמִפִּיהֶם	קָחָה מִצְוָה	וְתוֹרָה,
וּלְפַעֲמִים 48	בְּלֶךָ°) אֶצֶל	דְּרָשׁוֹת
מְכִילָתָא	וְהַסְפְּרֵי	וּסְפָרָא,
בְּנֵי בְּשִׁיר 49	שִׁיעָה וְדַעָה	דְּרָבֵי

(* ר' יצחק אלפסי בעל הלכות היה רב בעיר אליסאנה (Lucena) בספרד ומת כשנת תתסנ, ביו"ד סיון. — ** עוגה. — ***) הוא ר"מ בן מימון, הלך לעולמו במצרים כשנת תתקס"ה. — °) הוא לשון ישמעאל או ערבי וכו' נחב כמעט כל ספריו מלבד ס' משנה תורה. — °°) לך (לשון תלמוד כלך לך אצל...).

וּבְמַלְיָצָה	תְּהִי נַפְשְׁךָ	וְהִירָה ,
עַדִּי תוֹלִיד ⁵⁰	כְּאַבְיָה	כְּגִי שִׁיר
הַטּוֹב מֵהַיּוֹת	לְךָ נֶפֶשׁ	עֲקָרָה ,
צָרוּף אוֹתוֹ ⁵¹	עַדִּי צֵאתוֹ	מִזְקָק
הַגִּיעָהוּ	כְּהִנֵּעַ בִּי	כְּבָרָה ,
וְעַל הַכֹּל ⁵²	בְּאַנְרָת	שְׁלוּחָה
תִּנְהַל לֵב לִי	הַיּוֹת זָכָה	וּבָרָה ,
בְּסִפְרוֹ הִי ⁵³	אֲנוּשׁ נֶכֶד	וּבְכֶתֶב
לְשֹׁכֵל שׁוֹר	לְחוֹ עֲרוֹת	בְּרוּרָה ,
וַיֵּשׁ וַיֵּשׁ ⁵⁴	אֲשֶׁר שָׁלַח	כְּתָבוֹ
וְעָרוֹהָ בִי	כְּתָב גְּלוּהָ	וְעָרָה ,
וְהִזְהִיר ⁵⁵	בְּמִכְתָּבְךָ	כְּגִי כִי
נְעִים מִכְתָּב	מִפֶּאֶר שִׁיר	וְשִׁירָה ,
כְּגִי בִפְתַר ⁵⁶	זַעַר עוֹד וְיִי	אֲתוּהָ
לְךָ רַעִי	בְּמוֹסְרֵי	וְאַקְרָא ,
הִיָּה שָׁם ⁵⁷ * כָּל-	דְּרָכֶיךָ	וְשׁוֹקֵל
וּמַעֲשֵׂיךָ	תִּבְלָבֵל בִּי	מִשׁוּרָה ,
בְּחַר מִן הַיִּי ⁵⁸	קְצוֹוֹת הַיִּי	מִמְצָע ^{**}

* מל' חכמים שמין אותו, מערכין. — ** הנמצא באמצע.

מְקוֹרָהּ,	וְהַיֶּשֶׁר	וְהוּא הַטּוֹב	
וּבֵן תֵּן	שָׁה חֶקְקָה	הִנֵּה אֵל נָפִי-	59
פְּשָׁרָה,	עֲשֵׂה בֵינָם	לְגוֹף חֶקוֹ	
בְּמִשְׁפָּט	אֲמֹר לוֹ אַךְ	אֲכֹל וּשְׁתֵּה	60
לִזְרָה,	הֵיזְתוּ לוֹ	אֲכַל לֹא לִ-	
מֵאוֹה	בְּךָ נֶפֶשׁ	וְאִם תִּגְבַּר	61
וּבִירָה,	הַסִּירָה מִ-	מְשׁוֹל בְּהָרַ	
עֲבוֹר קוֹ	חֲלָצוֹת הַ-	אֲכַל בְּמִ-	62
וְהִדְרָה,	כְּבוֹד וְגֵבַר	הָבִי בְלָבוֹשׁ	
תְּנוּמוֹת	בְּנֵי מַעַט	מַעַט שָׁנוֹת	63
תְּעוֹרָה (*),	חֲמֵדִים בִּ-	וּבְמָה מִ-	
וְלֹא טוֹב	מִנֵּעַ נִפְשֶׁךָ	וּמַעֲצָלוֹת	64
וְהִזְרָה,	אֲכַל בְּהֵיזוֹת	בְּנִמְהָרָת	
לְהַבִּין	וְחַג הַכּוֹן	יָמֵי מוֹעֵד	65
לְחֻקָּהּ,	וְרִזְיָהּ	בְּדַת צוֹרֵךְ	
לְשִׁבְעָה	תֵּנוּ בְלִבְךָ	הָבִי לֹא נִ-	66
לְשִׁכְרָה,	וַיֵּין רַקַּח	בְּשָׂר מַחִים (°)	
שְׁבִיעֵי	מִנוּחָה יוֹם	וְאַף בִּי יוֹם	67

(* אם תעור, ובדפוסים: תעודה נגד החרוז. — °) תלים סב טו.

יְתָרָה *),	וְסוֹד נֶפֶשׁ	וְזֶה טַעַם
בְּבֵית אֵל	לְהַתְּפַלֵּל	וְלֵיל יוֹזִים ⁶⁸
וּמִזָּרָא,	בְּכוֹבֵד רֹאשׁ	עַלֶּה אֶבֶן
תִּדְקְדֵק	מִקוֹמוֹת אֵל	וְעַל מוֹשֵׁב ⁶⁹
עֲזָרָה,	יְשִׁיבָה בְּ-	וּמֵאֵז אֵין
מִקוֹמוֹ	מִקוֹמוֹ אֶף	אֲנוֹשׁ יוֹקִיר ⁷⁰
וְיִקְרָה,	לְאִישׁ כְּבוֹד	בְּלֵי יוֹסִיף
בְּדַת אֵל	אֶף לְקִרָא	וְאִישׁ יִקְרֶ- ⁷¹
לְשׁוֹרָה,	וְאֵל תְּחוּשׁ	מִהֲרָה חוּשׁ
עֲשֵׂה זֹאת	לְעִיר תִּלְךָ	וְאִם מְעִיר ⁷²
חֲמִירָה,	בְּדַת הַמַּ-	וְהַתְּנַהֵג
עֶף פֶּן	לְךָ מֵר-	וְהוֹקֵר רִגְ- ⁷³
בְּחִבְרָה,	וְאֵל יִבְחַר	בְּךָ יְקוֹץ
לְגִשְׁם	אֲנוֹשׁ נִכְסֵף	רְאֵה לֵב הַיְ- ⁷⁴
תְּדִירָה,	יְרִידָתוֹ	וְקִץ בּוֹ אִם
בְּנֵי לֹא	בְּפִדָה וּבְלֵב	תְּהִי אַחַד ⁷⁵
שְׁעִירָה,	וּבְיַד הַ-	בְּפִה חֲלָק

(* נ"א יקרה, אבל בלי ספק כוון המחבר על הנשמה היחודה בשבת.

עֲשֵׂה לֹא	בְּפֶה וּבִמְדַבֵּר	76 הִיָּה אַחֲרַי
מְעַרְהָ,	בְּחֻבְרֵי הַיָּם	בְּכֵן צוֹרֵר (*)
בְּצַנְעָה	לְדַלִּים אֶךְ	77 גְּמוּלַת חֶסֶד
לְסַתְּרָהּ,	הִיָּה לָהֶם	וּבִסְתֵר
הֲלֹא תוֹר	רְכוּשׁ תְּבוֹזֹר	78 כְּמַסַּת יָד
שְׁעִירָהּ,	כְּכֹבֶשֶׂה אֹז	לְאֵל נִרְצָה
עֲנִהוּ	וְאִם לֹא אִט	79 לְשׂוֹאֵל תֵּן
עֲצוּרָהּ,	דָּךְ מִתַּת	וְדִי אִם יֵי
בְּנַחַת	בְּנֵי מִשְׁרָה	80 הֲלֹא דְבָרֵי
הַקָּרָהּ,	נִבְלָה קוֹל	וּמְמֹדוֹת
תִּתְעַב	וְהֵאוּמְרוּ	81 לְשׁוֹן הָרַע
שְׁכִירָהּ,	וְתַעַר הַיָּם	כְּשִׁלַּח הִיא
הֲלֹא צוֹר (**)	מְגִנָּה סוֹר	82 וּמִדְּבוּר
מְהוֹרָהּ,	בְּאֵינְנָה	אֲזִי עֵקֶם
לְקַבֵּל	לְאוּמְרוּ אִם	83 רְבִילוֹת אִם
וְהַגִּירָא,	לְמַדּוֹן רֵאשׁ	חֲדַל כִּי הוּא
עֲמִיתְךָ	לְךָ סוֹרוֹ	84 וְאִם חֲשִׁף

(*) צורר ? — (***) מלשון חרבות צורים.

קְבוּרָה,	חֲדָר לְבָבְךָ	תִּנְה לֹו ב־	
בְּפָנָיו	גִּדּוֹר וְנִעּוֹל	וְכֹן סוֹרֶךְ	85
וּסְגָרָה,	שְׁפַתֶיךָ	נִעּוֹל דְּלִתִי	
אֲסוּרוֹ	וְאִם יָמֹס	אֲסוֹרֶךְ הוּא	86
אֲסוּרָה,	בְּיַדְהוֹ	תְּהִי נַפְשֶׁךָ	
הֲלֹא רֹאשׁ	וְאִף תִּמְוֹשׁ	עֲזוּב חֲמָה	87
וְעִבְרָה,	חֲטִיֹא בְעַס	נְבִיאִים הִי	
וְתַעֲב	אֹה שֶׁקֶץ	וְדַרְךְ ג־	88
יְהִירָה,	אֲנוֹשׁ נַפְשׁוֹ	וְכֹן שֶׁקֶץ	
צִלְעָיו	מְפָרֵק כָּל-	גְּבַה לִבֵּב	89
שְׁבוּרָה,	וּמְפָרֵקְתוֹ	בְּעַת לְכַתּוֹ	
לְשׁוֹמְעָיו	חֲנָה וּסְחִי	דְּבָרָיו צ־	90
זְמוּרָה,	לְאֶפֶס הִי	וְשׁוֹלַח	
וּבְאִישׁ	יִשְׁקֹץ אִישׁ	הֲלֹא גֵאוֹן	91
וְעִזְרָא,	כְּדָנִיֹאל	וְלוֹ חֲכָם	
דִּפְךָ	וְכָבוֹד יִר־	רְדוּף עֲנוּה	92
שְׂרָרָה,	אֹה תִשְׁיֹג	וְנוֹס מִג־	

		קַנְה רוּדִים	93
וְכָבוֹד	בְּאִמְרֵי חֵן	תְּהִי נַפְשָׁם	
מְכוֹרָה,	בְּלֹא הוֹן לָךְ	וְהַמוֹסֵר	94
בְּנֵי אִישׁ	לְכַבֵּד כָּל-	וְאַף אִם הֵם	
צְעִירָה,	בְּמִדְרָגָה	וְאַל תְּדִין	95
לְמִרְאָה	בְּנֵי אָדָם	וַיֵּשׁ קוֹדֵר	
בְּהִירָה,	וְלוֹ נַפֵּשׁ	וְאַל תִּזְכִּיר	96
הַמוֹנִית	בְּסוּד חֶבְרָה	דְּבַר תּוֹרָה	
סְבִירָה,	מְקַבֵּל אוֹ	הֵלֵא לוֹעֵג	97
כְּמוֹזְכִיר	תְּהִי לָרֵשׁ	כְּבוֹד עֲשֵׂרוּ	
חֲסֵרָה,	לְאִישׁ יְרוֹ	וְהַקְבִּיָּה	98
תִּשְׁקֹץ	וְדוֹמָה לָהּ	וּכְלִיָּהּ	
אַשְׁרָה,	תִּגְדַּע בִּ-	וּמְמוֹזֵשׁב	99
בְּרַח לָךְ	אֲנָשִׁיָּהּ	וְתִהְיֶה לָךְ	
אַסוּרָה,	רְאִיתָם	הַכִּי תוֹלִיךְ	100
וְעָרוֹם	מְתִים שׁוֹלֵל	וְאִין סוֹת בִּ-	
בְּקָרָה	סְתִיו וּכְסוֹת	שְׁחֹק נִקְרָא	101
עַקְבוֹ	וְאוֹלָם בִּ-	בְּכִי בְרוּךְ	
מְאָרָה,	וְאַחֲרִיתוֹ		

	דְּבַר דְּבָה	בָּרַח מִכָּל-	102
וְשָׁמַץ	חֲשַׁד מְדָה	בָּרַח מִכָּל-	
כְּעוֹרָה,	אֲדוֹנָיו אֵז	רָאָה עֶבֶד	103
יִשְׁמַשׁ	בְּלִי שִׁפָּה	בְּחֻלּוֹק מִ-	
וְאָמְרָה (*),	חֲתַנְתָּךְ	בְּנֵי הַיּוֹם	104
וְשִׁמַּחַת	בִּיעֵלַת חֵן	לְבִבְךָ שִׁישׁ	
וְעִפְרָה,	וּבַת שָׂרִים	בִּיעֵלַת חֵן	105
וְשׁוֹעִים	וְאֵל תִּשְׁגָּה	וְכֵה תִשְׁגָּה	
בּוֹרָה,	תְּמוֹנְתְּךָ	רָאָה בְּדַמּוֹת (**)	106
חֲמוּדֵי	יִפֶּה צוֹרָה	וְאֵל תִּשְׁחִית	
הַדּוֹרָה,	מְנוּל בְּךָ (***)	וְאִם פָּגַע	107
וְחָבְלוֹ	וּבוֹר חָפֵר	לְךָ טָמֵן	
וּכְרָה,	לְבֵית מְדָרֶשׁ	מִשׁוֹךְ אוֹתוֹ	108
וּמוֹשְׁבוֹת (°)	תִּפְתַּח	בְּסִיל שָׁמָּה	
מְהֵרָה,	בְּךָ לְחַטּוֹא	וְעַתָּה חַם לִ-	109
לְבֵית אֵל	עֲלִיתָ הֵ-	עֲלָה בִּי הִיא	
מְקַרָּה,			

(* כוונת המלה הזאת או מלה חלוק צריכה כאור. — (** נ"א בראי. — (***) יצר הרע כמאמר' (קדושין למ"ד). — (° נראת שצ"ל ומושכות.)

110	וְדַע כִּי יֵשׁ בְּנֵי וּלְפִי	אֱלֹהִים שׁוֹ- זְרִיעָה הִ-	פְּטִים עַל קִצְרָה,
111	בְּנֵי עוֹדֵךְ וְהַיְלָדוֹת	בְּמוֹקְדֵי הִ- כְּאֵשׁ יִבְעַר	נְעוּרִים כְּבִירָה,
112	חֵדֶל מִבֵּא בְּתַמָּר ל-	בְּנֵי אֵל גֵּן עֲלוֹת לְאַחֲזוֹ	אֱלֹהִים* פְּאַרְהַ,
113	וּבִמָּה מִ- וְגִרְמוֹ ל-	הָרוּ לְעֲלוֹת עֲשׂוֹת בִּגְן	וְהָרְסוּ עִקְרָה,
114	וְכֵן סוּר מִ- אֱלֹהֵינוּ	שְׂאוֹל טַעַם אֲבָל תֹּאמֶר	לְמִצּוֹת גְּזֵרָה,
115	שְׁעָה עַד יְמֵי שִׁיבָה	יַעֲבוֹר נוֹעַר וּכְבֹּתָה הִ-	וּבְאוּ מְדוּרָה,
116	וַיֵּאֱמֶץ לִ- כְּמַגִּידֵל עוֹז	כֶּה בְּדַת וּכְעִיר הִ-	וּנְפִשֶׁךְ בְּצוּרָה,
117	כֶּלֶךְ אֵצֶל עֲשֵׂה בָהֶם	כְּנִי מַחְקֵר דְּרִישָׁה נִ-	וְאִזִּי חֲקִירָה,
118	חֲקוֹר טַעַם	לְמִצּוֹת אֵל	וְחֻקָּיו

* (כּוּנְחָה עַל סוּדוֹת הַחֹרֶה הַנִּקְרָאִים פְּרִדִּים .

וּסְתָרָה,	לְךָ טַעַמִּים	עַדִּי יִגַּל	
בְּרֵאשִׁית	חֲקוֹר סוּדוֹת	וְצֵא אֶז ל־	119
לְאוֹרָה,	אֶפְלָתְךָ	וְהֵצֵא מ־	
(וְעִזְרוּ*)	דְּבַר אָדָם	עַדִּי תִשָּׁג	120
מְזוֹרָה,	אֲשֶׁר רָשְׁתּוּ	וְהַעֲרוֹם**)	
חֲקוֹר סוּד	יִלְדִּיו וְ	וּבֵין בְּשֵׁנַי	121
בְּכוֹרָה,	וְלוֹ מִשְׁפָּט	קָטָן בְּנָיו	
בְּתוֹכוֹ	וְעֵץ חַיִּים	וְסוּד הַגֵּן	122
וְקוֹרָה,	וְעֵנִן נוֹף	וְשַׁעוֹרוֹ	
וְתוֹפֵעַ	תְּנֶה לִבְּךָ	וּבְכָרוּבִים	123
נְהַרָה,	נְהַרוֹת לְךָ	בְּאַרְבַּע הַ-	
מִהַפֵּךְ	כָּרוֹב הָאֵשׁ	וְאֶת-לֵהט	124
שְׁמִירָה,	הַיּוֹת עָלָיו	סְבִיבוֹ ל־	
עֵמֶקוֹת	בְּמִרְכָּבָה***)	וַיִּגְלוּ	125
בְּשׁוֹרָה,	שָׁךְ אֶז יוֹם	לְךָ וּלְנַפְ-	
חֲרִיף	לְנַפְשֶׁךָ אֶ-	בְּשׁוֹרָה אֶז	126
צְרוּרָה,	צְרוֹר חַיִּים	הַיּוֹתָה תוֹךְ	

(* נ"א ואשחוי, והוא הוא. — ** הנחש. — *** מעשה המרכבה.

שְׂאוּלָה	בְּרֵדַת גּוֹ	זְבוּל* (תַּעַל	127
סְעָרָה,	עֲלוֹתוֹ בִּ-	כְּתִשְׁבִי בִ-	
קָנָה לָךְ	בְּנֵי נֶשֶׁם טוֹב	וְסוּף דְּבַר	128
סְחוּרָה,	חָרוּ מְכָל-	הַכִּי טוֹב סִ-	
וְנֶשֶׁם טוֹב	עֲטָרוֹת הֵם	רְאֵה שְׁלֹשׁ	129
עֲטָרָה,	עֲטָרָה לִ-	עָלֵי גַבִּם	
רְצוּנוֹ	בְּצַנָּה אֵל	יַעֲטָרְךָ	130
וְתַחֲרָא	יְהִי שְׂרִיזוֹן	וְחִסְדּוֹ לָךְ	
וַיִּשִׁים	לָךְ תְּגִיל	וְעַם בֵּית גִּי-	131
וַשָּׂרָה	כְּאַבְרָהָם	שְׁנֵיכֶם אֵל	

תמה השירה שירת המוסר.

(* הוא אחד משמות גן עדן או העולם הבא.

שירי המחבר להפליג בשבח הקערה.

א) נפש	קנדה מוסר	ובין שואלת
מה-לך	אלי משלי	ואל קחלת,
ב) הנה	לך שירת	יקר לא נחקר
ערבה	לרב הודה	ולא מגבלת,
ג) שירה	יקרה קר	ערת בסף שמה
במה	ובמה מ-	עלות בוללת,
ד) רבו	צבאיה	ברב צחות ורב
מוסר	ובין עד נח-	שבה רוכלת,
ה) עוז לזה	וכן נועם	עדי כי ישאלו
האם	לביה היא	ואם אילת,
ו) לו ה-	יתה בימי	נשיאים אז עלי
בל ה-	קערות ת-	עדה ממשלת,
ז) תכבד	ותכריע	לגדלה כל-זהב
מלכת	שבא אם-ה-	יתה נשקלת,
ח) עזרה וממ- שיל* לה		בנות שיר וערוף

* מלשון ממשיל משלים.

וּלְחַבְצֵלֶת,	לְשׁוֹשְׁנָה	חוֹחַ
בְּכוֹבֵיהֶן וְהֵן	בְּנוֹת הַשִּׁיר	(ט) מִיֵּטֵב
וְשׂוֹא נִבְדָּלֶת,	דִּבְרֵי שֶׁקֶר	הִיא מִ-
לְהַתְנוּסִים וְרִם	אִמַּת נוֹשְׂאֵת	(י) גַם הִ-
וּבִם נִדְּגָלֶת,	בְּאִמְרֵי קוֹשֵׁט	חֲרָנָה
תְּבוֹנָה בְּנִתָּה	בְּפִיָּה בֵּית	(יא) שִׁירָה
מְעֵי מִפְּלֶת,	בְּסִילוֹת שֵׁם	וּמְעוֹן
חֲכָם לֵבָב וְאִישׁ	בְּקוֹל אֵל פֶּל-	(יב) תִּקְרָא
תְּחָה הַדִּלָּת,	לְכָלֶם פֶּ-	סָבֵל
קְטָרֶת חֲלִבָּנָה	לְפָנִים בִּ-	(יג) כִּי בֵן
בְּבֹד וְשִׁחֲלֶת,	לְבוֹנָה בֹד	עַם הִ-
וַיֹּסִיף עַל יָקָר	אֲנוֹשׁ חֲכָם	(יד) יִשְׁמַע
עֲזוֹב אוֹלֶת,	וּסְבֵל יִ-	שִׁבְלוֹ
תְּבוֹנָה מִה־לָּהּ	וְנוֹאֵל מִ-	(טו) נוֹאֵשׁ
לָהּ תוֹחֲלֶת,	הִגָּה כִּי עוֹד	כָּה תִ-
אֲרוּכָה תֵעָלֶה	חֲלֵי נִפְשָׁהּ	(טז) הִיא אֵל
לְלוֹת חוֹמְלֶת,	נִפְשׁוֹת הוֹ-	כִּי עַל

וּלְבָשָׁר צָרִי	לְנֶפֶשׁ הִיא	(י) מֵרַפָּא
צָאָה תּוֹעֵלֶת,	שְׁנִיָּהֶם נִמְ-	בָּה אֶל
כְּצוּף וּדְבִשׁ אֲכָל	לְחִיקֵי אוֹכֵל	(י) תִּמְתֵּק
דְּבִשׁ נִמְשְׁלֶת,	הַיּוֹתֵה אֶל	לֹא טוֹב
יְקִיֶּאנָה לְרוֹב	כְּלָנָה	(יט) אִם יֵא-
אֲנוֹשׁ גּוֹאֵלֶת,	וְצוּף נֶפֶשׁ	אֲכָלוּ
קַעְרוֹת נִפְלְאָה	יְקָר מִבֶּל-	(כ) קַעְרֵת
וְזֹאת נֶאֱכֶלֶת,	אֲכָל בָּהֶם	כִּי נֶ-

סליק.

אגרת

שלוחה מהר"י יוסף האזובי ולה"ה לבנו מוספת על שיר הקערה.

אמר יוסף האזובי ב"ר חנן ו'ל. הלא כתבתי לך שלישים, להודיעך קושט אמרי אמת יראה ה' ודעה קדושים, ואבנה לך בית מדותיו קומותיו ארוים רהיטיו ברותים ארוי שכל דברותיו מוסר ישנים גם חדשים, גנותיו ועליותיו מאה ושלישים, קמתי לערוך שלחן במדברו נאזה ברוב צחותיו תחנבר ועליו לחם פנים מן הוץ לקחם [?]] ומדבר, כמספד כמשקל קערת נשיאי המדבר, מלאתי הקערה שמן ושמתיה לפניך שמן וית שכל וך לחוך רעיוניך, הקפתיה פתילות מוסר דולקות להאיר אל עבר פניך, ואביך עבר גרמיה רוכל רכלה טוב סחרה מסחר כסף ומכל רוכלת, סגולות כוללת, כמה מיני מוסרים, כולם נכוחים למבין וישרים, מהם מיני מוסר כתיים (*), ומהם על הנהגה מדינית סוחריב מדינים אלו ואלו דברי אלהים חיים, מגלה עפה יפה וטובת שכל לעיני כל שוחר, היתה כאניות שוחר, וכחגר הוזה המחור מעיר אל עיר ומממלכה אל עם אחר, ובידו כל מיני סחורות, שש ורקמה וראש כל בושם ואבנים יקרות, בני מה אודיעך ולא הודעתי, או מה אשמיעך ולא השמעתי, הודעתיד נצורות וגדולות, בני ראה גם ראה שירה יקרה לרוב שכלה, שירת מוסר יקרה כל אשר תאמר אליך שמע בקולה, להיותה לנפש נומר (**). והחומר לברר וללכך ולהטימר בככור (***) ולהתאמר, מכל אשר אמרתי אל האשה תשמר, ואתה בני אם שפע המוסר השפעתתי, ותבונה לרוב נטעתי, ידעתי בני ידעתי, כי אינך צריך, להרחיב לך אוהל מוסר ומיתריו להאריך, ידעתיד מכין וכך תחת גערה, ודי לך מן המוסר במעט הערה, מעט צרי ומעט דכש לא למלא קערה, אבל ראיתי כי הזמן האכזר, נדוד ביני וכיניך

(* נראה שצ"ל כתיים ר"ל נוגעים להנהגת הבית שהיא חלק חכמת המוסר כמו ההנהגה המדינית. — (** צ"ל גומר? — (***) בכבוד (ישעיה ס"א ו').

נור, הניע בן מעל אביו ויניעהו, להסתר איש מעל רעהו, ואומר מי הוא הצדיק בארץ ולא יחטא, ואיך אשר בילדותו אחרי המלך לא נטה [מלך זקן וכסיל זה יצר הרע]. אכתוב אל בני ספר מוסר זך ובהיר, והיה עמו וקרא בו להזכיר ולא להזהיר, ואולי יזכו בו רבים ללכת דרך ישרה, בקחתם מפי השירה הזאת תורה, יקראנה הקורא ולמי שתספיק לו הזכירה, תהיה לו לאזכרה, ולמי שטעון אוהרה, תהיה לאוהרה, כחונני המקיף כל מיני תכלין ועשבים חנותו, ולא לצורך איש ידוע לבד כונתו, אך לצורך רבים איש איש כפי מכאוביו ועצביו, ובין זה ובין זה יהיו לרצון כל אבקיו בשמיו ועשביו, ועד כמה פעמים אני משביעך בני ותלמידי, אם רבך אני במוראי ואם אביך אני בכבודי, להיות אל דברי מוסר אלו קשבות אונק, כאילו גלמי ראו עיניך, והיתה השירה הזאת לעד ביני וביניך, קחנה וקראנה, בימי חרפך אל תרפנה, גם כי תוקין לא תסור ממנה, סלסלה ותרוממך תכבדך כי תחבקנה, וקבע לך מסמרות לשום עליך ומן קבוע, לקראה בכל שבוע ושבוע, פעם אחת ואם הרוז ביום העונג הוא יום החודש, ואם באולי יעבור יום השבת אל יעבור החודש, חדש ושבת קרא וקרא, לא ימושו מפיד ומלבבך את דברי השירה, כי לזית חן הם לראשך ולגרגרותיך ענק תפארה, שמע בני שמע אל אב על פרידהך מהים, ושמעני וישמע אליך אלהים, ומה אוסיף עוד ולמשול משלים, והנה אשלים לך דברי בדברי אדונינו שלמה המלך ע"ה שאמר בראש משליו, כיד שכלו הטובה עליו: בני תורת אל תשכח ומצותי יצר לבך, כי אורך ימים ושנות חיים ושלוש יוסיפו לך, קשרם על גרגרותיך כתבם אל לוח לבך, ומצא חן ושכל טוב בעיני אלהים ואדם.